



Brüssel, 30. juuni 2023
(OR. en)

11133/23

ECOFIN 659
UEM 193
SOC 485
EMPL 336
COMPET 680
ENV 759
EDUC 272
RECH 304
ENER 395
JAI 905
GENDER 136
ANTIDISCRIM 130
JEUN 174
SAN 411

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	9825/1/23 REV 1
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 604 final
Teema:	NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Taani 2023. aasta riikliku reformikava

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitusel eelnõu, mis põhineb komisjoni soovitusel COM(2023) 604 final ning mida on arutanud nõukogu ja Euroopa Ülemkogu.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

milles käsitletakse Taani 2023. aasta riiklikku reformikava

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

ning arvestades järgmist:

- (1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,² millega loodi taaste- ja vastupidavusrahistu (edaspidi „rahastu“). Rahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab rahastu kaasa majanduslikule ja kaasavale taastumisele ning kestlike ja majanduskasvu soodustavate reformide ja investeeringute tegemisele, eelkõige rohe- ja digipööret edendavate reformide ja investeeringute tegemisele, et muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist. 30. juunil 2022 ajakohastati vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2 rahastust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (2) 22. novembril 2022 võttis komisjon vastu 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2023) algust. 23. märtsil 2023 kiitis Euroopa Ülemkogu heaks 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid, mis on koondunud konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme ümber. 22. novembril 2022 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011³ alusel vastu ka 2023. aasta häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Taanit ühe liikmesriigina, kus võib esineda tasakaalustamatus või kus võib esineda oht selle tekkimiseks. Seetõttu ei ole põhjalik analüüs vajalik. Komisjon võttis vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta ning ettepaneku 2023. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. Nõukogu võttis 16. mail 2023 vastu euroala majanduspoliitikat käsitleva soovitusel⁴ (edaspidi „2023. aasta euroala käsitlev soovitus“) ja 13. märtsil 2023 ühise tööhõivearuande.
- (3) Kuigi liidu riikide majandus on olnud märkimisväärselt vastupidav, avaldab geopoliitiline kontekst jätkuvalt negatiivset mõju. Kuna liit toetab kindlalt Ukrainat, keskendutakse liidu majandus- ja sotsiaalpoliitika tegevuskavas sellele, et vähendada lühiajalises perspektiivis energiašokkide negatiivset mõju nii haavatavatele leibkondadele kui ka ettevõtetele ning jätkata jõupingutusi, et viia ellu rohe- ja digipöörde, toetada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu, tagada makromajanduslik stabiilsus ja suurendada vastupidavust keskpikas perspektiivis. Samuti keskendutakse selles jõuliselt liidu konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamisele.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁴ Nõukogu 16. mai 2023. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C 180, 23.5.2023, lk 1).

- (4) 1. veebruaril 2023 avaldas komisjon teatise „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“ (edaspidi „roheline kokkuleppe tööstuskava“). Rohelise kokkuleppe tööstuskava eesmärk on edendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet ja toetada kiiret üleminekut kliimaneutraalsusele. See täiendab Euroopa roheline kokkuleppe ja kava „REPowerEU“ raames tehtavaid jõupingutusi. Sellega tahetakse samuti luua keskkond, mis aitaks paremini suurendada liidu tootmisvõimsust nullnetotehnoloogia ja toodete osas, mida on vaja liidu ambitsioonikate kliimaeesmärkide saavutamiseks, samuti tagada juurdepääs asjakohastele kriitilise tähtsusega toorainetele, sealhulgas mitmekesistades hankimist, kasutades parimal viisil liikmesriikide maavarasid ja maksimeerides toorainete ringlussevõttu. Rohelise kokkuleppe tööstuskava põhineb neljal sambal: prognoositav ja lihtsam õigusraamistik, kiirem juurdepääs rahastusele, oskuste edendamine ning avatud kaubandus tarneahelate vastupidavuse tagamiseks. Komisjon avaldas 16. märtsil 2023 ka teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“, milles on esitatud üheksa üksteist tugevdavat tegurit koos eesmärgiga luua majanduskasvu soodustav õigusraamistik. Teatises seatakse poliitilised prioriteedid, mille eesmärk on aktiivselt tagada struktuursed parandused, sihipärased investeeringud ja reguleerivad meetmed liidu ja selle liikmesriikide pikaajalise konkurentsivõime edendamiseks. Allpool esitatud soovitusel aitavad neid prioriteete ellu viia.

- (5) 2023. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng kooskõlas rahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavades käsitletakse kõiki viimastel aastatel esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist. 2019., 2020. ja 2022. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mis on läbi vaadatud või mida on ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.
- (6) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435⁵ (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on kaotada kiiresti järkjärguliselt liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab tugevdada energiajulgeolekut ja mitmekesisitada liidu energiavarustust ning suurendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. REPowerEU määrus võimaldab liikmesriikidel lisada oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke. Samuti aitavad kõnealused reformid ja investeeringud suurendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet, nagu on kirjeldatud roheline kokkuleppe tööstuskavas, ja käsitleda energiaalaseid riigipõhiseid soovitusi, mis esitati liikmesriikidele 2022. aastal ja esitatakse neile asjakohasel juhul ka 2023. aastal. REPowerEU määrusega kehtestatakse uus tagastamatu rahalise toetuse kategooria, mille kaudu saavad liikmesriigid rahastada taaste- ja vastupidavuskavade raames uusi energiaga seotud reforme ja investeeringuid.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1).

- (7) 8. märtsil 2023 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse eelarvepoliitika suunised 2024. aastaks (edaspidi „8. märtsi 2023. aasta teatis“). Selle eesmärk on toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist. Komisjon tuletas meelde, et stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamine lõpetatakse 2023. aasta lõpus. Komisjon kutsus üles kohaldama 2023.–2024. aastal eelarvepoliitikat, mis tagab võla jätkusuutlikkuse keskpikas perspektiivis ja suurendab kestlikul viisil potentsiaalset majanduskasvu, ning kutsus liikmesriike üles määrama oma 2023. aasta stabiilsus- ja lähenemisprogrammides kindlaks, kuidas eelarvekavadega tagatakse keskpikas perspektiivis eelarvepuudujäägi aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 3 % sisemajanduse koguproduktist (edaspidi „SKP“) järgimine ning võla usutav ja pidev vähendamine või selle hoidmine usaldusväärsel tasemel. Komisjon kutsus samuti liikmesriike üles kaotama järk-järgult riiklikud eelarvemeetmed, mis on kehtestatud leibkondade ja ettevõtete kaitsmiseks energiahinnašoki eest, ja alustama kõige vähem suunatud meetmetest. Komisjon märkis, et kui uue energiahinnasurve tõttu on vaja toetusmeetmeid pikendada, peaksid liikmesriikide sellised meetmed olema paremini suunatud haavatavatele leibkondadele ja ettevõtetele. Komisjon teatas, et eelarvesoovitused tuleks kvantifitseerida ja diferentseerida. Lisaks, nagu on kavandatud komisjoni 9. novembri 2022. aasta teatises ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta, sõnastatakse eelarvesoovitused esmaste netokulude põhjal. Komisjon soovitas, et kõik liikmesriigid jätkavad riiklikult rahastatavaid investeeringuid ning tagavad rahastu ning muude liidu vahendite tõhusa kasutamise, eelkõige seoses rohe- ja digipöördega ning vastupidavuseesmärkidega. Komisjon märkis, et teeb nõukogule ettepaneku, et kehtivate õigusnormide kohased ülemäärased eelarvepuudujäägi menetlused algatataks 2024. aasta kevadel 2023. aasta andmete põhjal.

- (8) 26. aprillil 2023 esitas komisjon seadusandlikud ettepanekud liidu majanduse juhtimise eeskirjade põhjalikuks reformimiseks. Ettepanekute põhieesmärk on parandada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning edendada reformide ja investeringute kaudu kõigis liikmesriikides kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Komisjon soovib ettepanekutega suurendada riikide isevastutust, lihtsustada raamistikku ja keskenduda enam keskpikale perioodile, millega kaasneb tõhus ja ühtsem täitmise tagamine. ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniseid käsitlevate nõukogu 14. märtsi 2023. aasta järelduste kohaselt on eesmärk viia seadusandlik töö lõpule 2023. aastal.
- (9) 30. aprillil 2021 esitas Taani vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas sätestatud hindamissuunistega. 6. juulil 2021 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse, millega kiidetakse heaks Taani taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang⁶. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsuse vastuvõtmisest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Taani on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjaomased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmäärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.
- (10) 1. mail 2023 esitas Taani oma 2023. aasta riikliku reformikava. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2023. aasta riiklik reformikava ka Taani kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta. Kuna Taani ei esitanud oma 2023. aasta lähenemisprogrammi õigeaegselt, ei saanud komisjon seda hinnata.

⁶ ST 10154/2021 INIT.

- (11) 24. mail 2023 avaldas komisjon Taani kohta 2023. aasta riigiaruande. Selles hinnati Taani edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2022 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõtte sellest, kuidas Taani on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Taani edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.
- (12) Eurostati kinnitatud andmete põhjal vähenes Taani valitsemissektori eelarveülejäak 3,6 %-lt SKPst 2021. aastal 3,3 %-le SKPst 2022. aastal, samas kui valitsemissektori võlg vähenes 36,7 %-lt SKPst 2021. aasta lõpus 30,1 %-le SKPst 2022. aasta lõpus.
- (13) Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud eelarvepoliitilised meetmed, mis on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. 2022. aastal hõlmasid sellised tulused vähendavad eelarvepoliitilised meetmed elektriaktsiisi vähendamist, samas kui sellised kulusid suurendavad eelarvepoliitilised meetmed hõlmasid sotsiaaltoetusi, mis olid suunatud väiksema sissetulekuga leibkondadele, et kompenseerida suuri energiakulusid. Komisjoni hinnangul oli kõnealuste meetmete eelarveline kulu 2022. aastal 0,1 % SKPst. Samal ajal vähenesid COVID-19 kriisiga seotud ajutiste erakorraliste meetmete hinnangulised kulud 4,0 %-lt SKPst 2021. aastal 0,0 %-le SKPst 2022. aastal.

- (14) 18. juunil 2021 soovitas nõukogu Taani⁷ säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas rahastust saadav impulss, ning riiklikult rahastatavad investeeringud.
- (15) Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika⁸ 2022. aastal pärssiv (0,6 % SKPst), mis oli kõrge inflatsiooni tingimustes asjakohane. Nagu nõukogu soovitas, jätkas Taani majanduse taastamise toetamist rahastust rahastatavate investeeringutega. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatud kulude maht oli 2022. aastal 0,3 % SKPst (2021. aastal 0,3 % SKPst). Riiklikult rahastatavad investeeringud andsid eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,2 protsendipunkti⁹. Seega ei säilitanud Taani riiklikult rahastatavaid investeeringuid, nagu nõukogu soovitas. Samal ajal andis riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,7 protsendipunkti. Seega hoidis Taani riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu piisavalt kontrolli all.
- (16) Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2023. aastal 0,3 % ja 2024. aastal 1,5 %.
- (17) Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarveülejääk 2023. aastal 2,3 % SKPst ja valitsemissektori võla suhe SKPsse 2023. aasta lõpus 30,1 %.

⁷ Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Taani 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 14).

⁸ Eelarvepoliitikat mõõdetakse esmaste kulude (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse rahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid. Üksikasjalikum teave on esitatud eelarvestatistikatabelite tekstikastis 1.

⁹ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma ekspansiivse panuse 0,3 protsendipunkti SKPst.

- (18) 2023. aastal peaksid valitsemissektori eelarvepositsiooni jätkuvalt mõjutama eelarvemeetmed, mida on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. Need hõlmavad 2022. aastast pikendatud meetmeid, eelkõige teatavad sotsiaaltoetused, mis on suunatud väikese sissetulekuga leibkondadele, ja uusi meetmeid, nagu ajutiselt madalam elektriaktsiis. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on toetusmeetmete eelarveline netokulu 2023. aastal 0,3 % SKPst¹⁰. Enamik 2023. aasta meetmeid ei näi olevat suunatud kõige haavatavamatele leibkondadele või ettevõtetele ega säilita hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks. Seepärast moodustavad suunatud toetusmeetmed, mida võetakse arvesse nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel¹¹ järgimise hindamisel, komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt 2023. aastal 0,1 % SKPst (võrreldes 0,1 %ga SKPst 2022. aastal).
- (19) Oma 12. juuli 2022 soovitusel soovitas nõukogu Taanil võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga,¹² võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Taani peaks olema valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Taanil suurendada avaliku sektori investeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades rahastut ning muid liidu vahendeid.

¹⁰ See näitaja kajastab nende meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

¹¹ Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Taani 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Taani 2022. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 27).

¹² Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on Taani keskpika perioodi nominaalne potentsiaalne SKP kasv, mida kasutatakse eelarvepoliitika mõõtmiseks (kümne aasta keskmine), hinnanguliselt 1,9 %.

- (20) Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes ekspansiivne (−0,4 % SKPst). See järgneb 2022. aasta pärssivale eelarvepoliitikale (0,6 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) peaks andma 2023. aastal eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,6 % SKPst. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate netokulude ekspansiivne panus ei ole tingitud suunatud toetusest leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukraina põgenikele. See on tingitud suunamata energiameetmete maksumusest, avaliku sektori palkade ja sotsiaaltoetuste suurenemisest ning suurematest tervishoiukuludest. Kokkuvõttes ei ole riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude prognoositud kasv nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel kooskõlas. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulude maht on 2023. aastal 0,3 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad investeeringud annavad eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,1 protsendipunkti¹³. Seega kavatses Taani rahastada täiendavaid investeeringuid rahastust ja muudest liidu vahenditest ning säilitab prognoosi kohaselt riiklikult rahastatavad investeeringud. Taani kavatses rahastada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, nagu energiatõhususe meetmed, roheline maksureform ja keskkonnahoidliku liikuvuse meetmed, mida osaliselt rahastatakse rahastust ja muudest liidu vahenditest.
- (21) Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarveülejäak moodustab 2024. aastal 1,3 % SKPst ja 2024. aasta lõpus on valitsemissektori võla suhe SKPsse 28,8 %. Komisjon eeldab praegu energiatoetusmeetmete täielikku järkjärgulist kaotamist 2024. aastal. See sõltub eeldusest, et energiahinnad ei tõuse uuesti.

¹³ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma pärssiva panuse 0,2 protsendipunkti SKPst.

- (22) Komisjoni 2023.–2025. aasta prognoosi kohaselt täidab Taani tõenäoliselt ka 2023. ja 2024. aastal keskpika perioodi minimaalset eelarve-eesmärki $-1,0$ % SKPst. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks struktuurne eelarvepositsioon keskpika perioodi eelarve-eesmärki ületades olema 2023. aastal $3,5$ % SKPst ja 2024. aastal $2,1$ % SKPst.
- (23) Eeldades, et poliitikat ei muudeta, prognoositakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et riiklikult rahastatavad esmased netokulud kasvavad 2024. aastal $4,6$ %.
- (24) Taanis on korduvad kinnisvaramaksud praegu piiratud, mistõttu need koos turuhindadega ei suurene. Seega ei suuda need pehmendada eluasemehinna tsükleid ja avaldavad ebasoodsat jaotuslikku mõju. Taani parlament kiitis 2017. aastal heaks uue kinnisvaramaksu süsteemi, et kaotada piirmäär, ja see peaks jõustuma 1. jaanuaril 2024. Taskukohase eluaseme leidmine on paljude inimeste jaoks endiselt suur probleem. Kõrged eluasemehinnad ja munitsipaalaluruumide pikad ootejärjekorrad on põhjustanud taskukohase hinnaga eluasemete nappuse peamistes linnapiirkondades. Taanis kasvab muutuva intressimääraga ja maksepuhkusega hüpoteeklaenude osakaal, mis suurendab suure võlakoormusega hüpoteeklaenuvõtjate haavatavust eluasemehindade võimaliku languse ja/või intressimäärade tõusu suhtes.

- (25) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktidele b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Taani taaste- ja vastupidavuskava rakendamine edeneb jõudsalt. Taani esitas ühe maksetaotluse, mis vastab taaste- ja vastupidavuskava 25 eesmärgile ja sihile ning mille alusel maksti välja kokku 301 miljonit eurot. Lisaks esimese maksetaotluse esitamisele kulgeb taaste- ja vastupidavuskava rakendamine plaanipäraselt ning teine maksetaotlus esitatakse kavakohaselt 2023. aasta lõpuks. 31. mail 2023 esitas Taani oma taaste- ja vastupidavuskava muudatuse, sealhulgas REPowerEU peatüki. Uue REPowerEU peatüki kiire lisamine taaste- ja vastupidavuskavasse võimaldab rahastada täiendavaid reforme ja investeeringuid, et toetada Taani strateegilisi eesmärke energia ja rohepöörde vallas. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline ja tulemuslik kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üleüldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.
- (26) Komisjon kiitis 2022. aastal heaks kõik Taani ühtekuuluvuspoliitika programmidokumendid. Ühtekuuluvuspoliitika programmide kiire rakendamine vastastikuses täiendavuses ja koostoimes taaste- ja vastupidavuskavaga, sealhulgas REPowerEU peatükiga, on esmatähtis, et viia Taanis ellu rohe- ja digipööre, suurendada majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust ning tagada tasakaalustatud territoriaalne areng.

- (27) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas ning ühtekuuluvuspoliitika programmides käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Taani silmitsi mitmete muude probleemidega, mis on seotud majanduse CO₂ heite vähendamise ja ringmajanduse tugevdamisega rohepöörde toetamiseks.
- (28) Taani edusammud ringmajanduse poole on ebapiisavad ja liidu ringmajanduse eesmärkide saavutamiseks tuleb neid kiirendada. Hoolimata mõningatest vastu võetud poliitikameetmetest, nagu 2020. aasta kliimakava, on edusammud olnud piiratud. 2021. aasta ringmajanduse tegevuskava näitab, et kavas esitatud 129 algatusest on lõpule viidud 27, ajakavas 88 ja edasi lükatud 14. Kättesaadav statistika näitab, et Taani ei teinud 2022. aastal edusamme jäätmetekke, ringlussevõtu ja ringmajanduse valdkonnas. Materjali ringkasutus pisut vähenes – 8 %-lt 2016. aastal 7,8 %-le 2021. aastal –, langedes alla liidu keskmise, mis oli 2021. aastal 11,7 %. Ringmajanduse tegevuskava eesmärk on märkimisväärselt vähendada liidu materjalikasutuse jalajälge, Taani materjalikasutuse jalajalg aga oli 2020. aastal 25,6 tonni elaniku kohta, mis on tublisti üle liidu 2020. aasta keskmise (13,7 tonni elaniku kohta). Taani tulemused on jätkuvalt puudulikud ringmajanduse mitme aspekti, eelkõige olmejäätmete tekitamise, ringlussevõtu määrade ja toidujäätmete puhul. Taanis on endiselt suurim olmejäätmete kogus inimese kohta liidus – 2021. aastal 786 kg inimese kohta aastas (liidu keskmine oli 2021. aastal 530 kg inimese kohta aastas) – ja seda olukorras, kus jäätmetekke üldiseks vähendamiseks ei ole kehtestatud riiklikku eesmärki. Ringlussevõtu valdkonnas peab Taani tegema märkimisväärsed jõupingutusi, et saavutada liidu 2025. aasta olmejäätmete ja pakendijäätmete ringlussevõtu eesmärk, sest riik jääb liidu keskmisele näitajale (49,6 %) alla – 2021. aastal oli Taani näitaja 34,3 %¹⁴. Ka toidujäätmete näitajate osas on Taani tulemused liidus kehvad. Taani kasutab suurel määral jäätmete põletamist – põletatakse üle 50 % olmejäätmetest, kuid liidu keskmine näitaja on ligikaudu 26 %.

¹⁴ Taani on teavitanud komisjoni, et 2021. aasta teatatud ringlussevõtu määr põhines ebaõigetel andmetel ja see vaadatakse läbi.

(29) Taani on võtnud endale kohustuse saavutada ambitsioonikad CO₂ heite vähendamise eesmärgid ning on taastuvenergia, eelkõige tuuleenergia kasutuselevõtul esirinnas. 2022. aasta augustist kuni 2023. aasta märtsini vähenes Taani maagaasi tarbimine võrreldes eelneva viie aasta sama perioodi keskmise gaasitarbimisega 25,2 %, st rohkem, kui nõukogu määruses (EL) 2022/1369¹⁵ seatud vähendamiseesmärk 15 %. Taani võiks jätkata jõupingutusi gaasinõudluse ajutiseks vähendamiseks kuni 31. märtsini 2024, vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2023/706¹⁶. Selleks et saavutada CO₂ heite vähendamise eesmärgid ja suurendada taastuvate energiaallikate osakaalu energiaallikate jaotuses, on oluline projektide kiirem kasutuselevõtt ja lihtsustatud lubade andmise eeskirjad, mis võimaldavad saavutada riiklikud eesmärgid avamere ja maismaa tuuleenergia võimsuse kasutuselevõtuks. Täiendav võimsus – sh Läänemere ja Põhjamere energiasaared – nõuab võrgu piisavat laiendamist ülekande- ja jaotustasandil. Samal ajal võivad investeeringud energiatõhususse vähendada vajadust energiataristusse tehtavate investeeringute järele. Hoonete energiatõhususe parandamise meetmed, mis hõlmavad isolatsioonimeetmeid ja vähese CO₂ heitega kütteallikate kasutuselevõttu, võivad veelgi vähendada sõltuvust fossiilkütustest ja energianõudlust. Üldkasutatavate hoonete energiatõhususe parandamist saaks veelgi toetada, kui kaotada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste keskkonnahoidlike projektide eelarvepiirangud. Erahoonete energiatõhusust toetavad lisameetmed aitaksid vähendada Taani suuri energiakulusid – Taani leibkondade keskmised energiaarved olid 2022. aastal suuruselt teisel kohal. Kohalik tööstustegevus pakub võimalusi energiatõhususe parandamiseks, eelkõige kasutades soojuse ülejääki kaugküttes.

¹⁵ Nõukogu 5. augusti 2022. aasta määrus (EL) 2022/1369, mis käsitleb gaasinõudluse vähendamise koordineeritud meetmeid (ELT L 206, 8.8.2022, lk 1).

¹⁶ Nõukogu 30. märtsi 2023. aasta määrus (EL) 2023/706, millega muudetakse määrust (EL) 2022/1369 seoses gaasinõudluse vähendamise meetmete nõudluse vähendamise perioodi pikendamisega ning nende meetmete rakendamise aruandluse ja seire tõhustamisega (ELT L 93, 31.3.2023, lk 1).

(30) Tööjõu ja oskuste nappus rohepöörde jaoks olulistest sektorites ja kutsealadel, sealhulgas nullnetotehnoloogiate tootmine, kasutuselevõtt ja hooldamine, tekitab probleeme üleminekul nullnetomajandusele. Kvaliteetsed haridus- ja koolitussüsteemid, mis vastavad tööturu muutuvatele vajadustele, ning sihipärased täiend- ja ümberõppe meetmed on esmatähtsad, et vähendada oskuste nappust ning edendada töötajate kaasamist ja tööjõu ümberpaigutamist. Kasutamata tööjõupakkumise rakendamiseks peavad kõnealused meetmed olema kättesaadavad eelkõige rohepöördest enim mõjutatud üksikisikutele ning sektorites ja piirkondades. 2022. aastal teatati Taanis tööjõunappusest 60 ameti puhul, mis nõuavad rohepöördeks erioskusi või -teadmisi, sealhulgas keskkonnainsenerid, keskkonnakaitsetöötajad ja ehitusarhitektid. Kuigi nõudlus rohepöörde jaoks vajalike oskuste järele kasvab, on hariduses ja koolituses osalevate energiamahukate tööstusharude töötajate arv viimase kümne aasta jooksul märkimisväärselt vähenenud – 24,6 %-lt 2015. aastal 15,6 %-le 2021. aastal,

SOOVITAB Taanil võtta 2023. ja 2024. aastal järgmisi meetmeid.

1. Võimalikult kiiresti 2023. ja 2024. aastal kaotada kehtivad erakorralised energiatoetusmeetmed. Kui energiahindade uue tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks.

Säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada rahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks, säilitades samal ajal 2024. aastal usaldusväärse eelarvepositsiooni.

Jätkata 2024. aasta järgsel perioodil investeeringuid ja reforme, mis soodustavad suuremat kestlikku majanduskasvu, ja säilitada keskpikas perspektiivis konservatiivne eelarvepositsioon.

Rakendada uut kinnisvaramaksu süsteemi, et taastada seos turuhindade ja maksude vahel ning tagada õiglasem maksustamine. Edendada investeerimist taskukohase hinnaga elamute ehitamisse, et leevendada kõige pakilisemaid vajadusi.

2. Jätkata taaste- ja vastupidavuskava järjepidevat rakendamist ning alustada pärast hiljutist *addendum*'i, sealhulgas REPowerEU peatüki esitamist kiiresti seotud meetmete rakendamist. Jätkata ühtekuuluvuspoliitika programmide kiiret rakendamist täielikus vastastikusel täiendavuses ja koostoimes taaste- ja vastupidavuskavaga.

3. Tugevdada ringmajanduse ja jäätmekäitluse poliitikat, muu hulgas kiirendades Taani ringmajanduse riikliku tegevuskava rakendamist, edendades jäätmetekke vältimist ning olme- ja muude jäätmete korduskasutamist, suurendades ringlussevõtu määra, vähendades toidujäätmeid ning minnes olmejäätmete põletamiselt üle keskkonnahoidlikumatele soojuse tootmise allikatele.

4. Vähendada sõltuvust fossiilkütustest ja suurendada taastuvate energiaallikate osakaalu energiavarustuses. Rahuldada kasvavat nõudlust ja paindlikkusvajadusi, luues stiimulid elektrivõrgu arendamiseks ülekande- ja jaotustasandil. Lihtsustada taastuvenergia suhtes kohaldatavaid lubade andmise eeskirju. Rakendada täiendavaid meetmeid, mis toetavad era- ja üldkasutatavate hoonete energiatõhusust, et vähendada energiaarveid ja energiasüsteemi kulusid. Tagada vähese CO₂ heitega kütteallikate laiem kasutuselevõtt. Suurendada poliitilisi jõupingutusi rohepöördeks vajalike oskuste ja pädevuste pakkumiseks ja omandamiseks.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*
